

بمایش ملی اقتصاد مقاومتی "جانشها، واقعیتها، راهکارها" دانشگاه رازی ۱۵ و ۱۶ اردیبهشت ۱۳۹۴

پیش نیاز های فرهنگی در اقتصاد مقاومتی

مینا قربانی و مهسا قربانی

چکیده

رشد و توسعه اقتصادی در دهه های اخیر به عنوان یکی از چالش های فراروی جوامع در حال توسعه قرار گرفته است و سهل انگاری کشورهای جهان سوم در این امر موجب شده مورد هجوم استعمار خاموش اقتصادی (وابستگی اقتصادی) قرار بگیرند و از محور تولید گرایی و خود کفایی فاصله گرفته و رویکردی به سمت فرهنگ مصرف گرایی و تقویت آن داشته باشند. رهبر معظم انقلاب چند سالی است که مسئله ی اقتصاد را به عنوان مهم ترین مسئله کشور تبیین نموده اند که به تبع آن تأثیر کاملاً مشهود و محسوس در نام گذاری سالهای اخیر داشته است و در نهایت منجر به مطرح کردن اقتصادی بر پایه ی مقاومت (اقتصاد مقاومتی) شده است. از آنجا که اقتصاد سرونوشت گره خورده ای با فرهنگ دارد و آن را نمی توان بصورت مجزا تجزیه و تحلیل نمود و مورد بررسی قرار داد بنابراین یکی از راههای اساسی در تقویت اقتصاد مقاومتی، ایجاد پیش نیازهای فرهنگی مناسب در جامعه و جهادی همگانی در این مسیر می باشد. ما در این مقاله تلاش کرده ایم به روش کتابخانه ای به بررسی پیش نیازهای فرهنگی در اقتصاد مقاومتی پردازیم.

واژه های کلیدی: فرهنگ - مصرف گرایی - اقتصاد مقاومتی - جهاد

همایش ملی اقتصاد مقاومتی "چالشها، واقعیتها، راهکارها" دانشگاه رازی ۱۵ و ۱۶ اردیبهشت ۱۳۹۴

مقدمه

امروزه کشور ما نه تنها از جنبه ی فرهنگی بلکه به لحاظ اقتصادی مورد حمله واقع شده است. تردیدی نیست که این دو جنبه ی فرهنگ و اقتصاد اثر گذاری قابل توجهی بر یکدیگر دارند. در مقاله حاضر پیش نیازهای فرهنگی در اقتصاد مقاومتی مورد کنکاش و بررسی قرار خواهد گرفت و سعی بر آن است که تأثیر پیش نیازهای فرهنگی در حد بضاعت نویسنده بیان گردد.

مقام معظم رهبری بر این اعتقاد هستند که ایران اسلامی اگر از الگوی اقتصادی، بومی و علمی برآمده از فرهنگ انقلابی و اسلامی که همان اقتصاد مقاومتی است، پیروی کند نه تنها بر همه ی مشکلات اقتصادی فائق می آید بلکه خواهد توانست در جهانی که مخاطرات و بی اطمینانی های ناشی از تحولات خارج از اختیار، مانده بحران های مالی، اقتصادی، سیاسی و ... در آن روبه افزایش است، با حفظ دستاورد های کشور در زمینه های مختلف و تداوم پیشرفت و تحقق آرمان ها و اصول قانون اساسی و سند چشم انداز بیست ساله، اقتصاد متکی به دانش و فناوری، عدالت بنیان، درون زا و برون گرا، پویا و پیشرو را محقق سازد. یکی. (بیانات رهبر - سال ۹۲) از راهکارهای اساسی برای تحقق الگوی اقتصاد مقاومتی، فرهنگ و پیش نیازهای فرهنگی می باشد. به عبارت دیگر برای مثمر به ثمر بودن هر اقدام مفید بلند مدتی، ابتدا باید فرهنگ جامعه را به پیش نیازهای مناسب و مرتبط تجهیز کرد و اصالت فرهنگ را بر اصالت اقتصاد و اصالت سیاست در جامعه ارجحیت داد چرا که فرهنگ قلب تپنده ی هر ملتی می باشد.

۱- مفهوم فرهنگ

از دیدگاه اندیشمندان و متفکران تعاریف گوناگونی در باب فرهنگ وجود دارد که هر کدام از نقطه نظرهای متعددی به بررسی فرهنگ می پردازند و می توان گفت که تا حدودی از نظرات یکدیگر تأثیر گرفته اند. برای فهم بهتر این واژه به برخی از این تعاریف می پردازیم:

۱- ادوارد تیلور مردم شناسی انگلیسی جامع ترین و کامل ترین تعریف را از فرهنگ ارائه کرده است و بسیاری از بزرگان از آن بهره می گیرند. «فرهنگ مجموعه ی پیچیده ای است که شامل معارف، معتقدات، هنرها، صنایع، فنون، اخلاق، قوانین،

بمایش ملی اقتصاد مقاومتی "حالشها، واقعیتها، راهکارها" دانشگاه رازی ۱۵ و ۱۶ اردیبهشت ۱۳۹۴

سسن و بالأخره تمام عادت و رفتار و ضوابطی است که فرد به عنوان عضو جامعه، از جامعه ی خود فرامی گیرد و در برابر آن جامعه وظایف و تعهداتی را بر عهده دارد.» (روح الامینی، محمود)

۲- ویژگی های سه گانه و به ظاهر متناقضی در تعریف فرهنگ بیان می دارد که معانی شگرفی را با خود دارد:

فرهنگ «عام» ولی «خاص» است.

فرهنگ «متغیر» ولی «ثابت» است.

پذیرش فرهنگ «اجباری» ولی «اختیاری» است.

براساس تعاریف ذکر شده می توان فرهنگ را مجموعه ای متشکل از عوامل اکتسابی دانسته همانند دانش، معرفت، آداب و رسوم و ... که جوامع بشری در سیر مراحل مختلف زندگی کسب می نمایند و کلمه اکتساب، فرهنگ را از رفتارها و اعمال ناشی از وراثت و ویژگی های زیستی متمایز می کند.

۲- یکی از اهداف تهاجم فرهنگی ترویج مصرف گرایست.

مصرف گرایی عامل تخریب رشد، توسعه و از بین رفتن منابع ملی است و امام علی (ع) در این باره می فرماید: «آگاه باشید خرج کردن به ناحق، حیف و میل و اسراف است.» امام علی (ع) و اقتصاد اسلامی، ص. ۱۲۱

سالهای جنگ جهانی اول تا دوم (سالهای ۱۹۲۹ تا ۱۹۳۲) قاعده ای که بر اقتصاد سرمایه داری حاکم بود بیان کننده این بود که تا می توانید مصرف نکنید و پس انداز کنید که سرمایه گذاری شود. در این سالها با وجود کاهش قابل ملاحظه و زیاد در سطح قیمت ها، تولیدات و سطح اشتغال هم به شدت کاهش پیدا کرد و در این زمان نظریه کنیز برای حل این بحران روی کار آمد و قاعده به اینصورت تغییر پیدا کرد که تا می توانید مصرف کنید، این مهم به وجود نیامد جز با سیاست گذاری هایی مانند: دادن تسهیلات و وام به اقشار مردم برای خرید و مصرف کالاهای گوناگون و در این زمان ذهن و اراده ی انسان هدف قرار گرفت و او را محتاج کرد در نتیجه دیگران برای احتیاجات انسان تصمیم گرفتند که این امر به واسطه هنر تبلیغات و استفاده از الگوهای برجسته و مورد قبول در جامعه مثل (هنر پیشگان، سیاسیون و ...) به وجود آمد. دکتر ابراهیم رزاقی: «از نظر

بمایش ملی اقتصاد مقاومتی "حالشها، واقعیتها، راهکارها" دانشگاه رازی ۱۵ و ۱۶ اردیبهشت ۱۳۹۴

جامعه شناسی در مصرف تنها رفع نیاز مادی مطرح نیست بلکه جنبه ی نمادین (سمبلیک) آن نیز گاه بسیار جدی است و شاید بیش از هشتاد درصد مصرف های ما جنبه ی نمادین دارد. « (شریعتی ، علی)

متأسفانه برخلاف گذشتگان که تنها اشرف و ثروتمندان مصرف گرا بودند، امروزه اکثریت اقشار جامعه به این شیوه عمل کرده و الگو برداری می نمایند. در مقابل کشوری همچون ایران که اقتصادش بر پایه تعالیم اسلامی همانند پرهیز از اسراف و ... بنا شده است کشورهای توسعه یافته برای بازاریابی و فروش محصولات انبوه خود به دنبال بازارهای دیگر هستند. به این منظور بازارهای کشور های در حال توسعه (همانند ایران) را هدف قرار می دهند که با استفاده از ابزار تبلیغات به توجیه فواید کالاهای خود پرداخته و افراد را به مصرف کالاهای گوناگون و متنوع تشویق می کنند. یعنی ابتدا به صورت محسوس از بعد مادی رخنه کرده و سپس این امر به روش نامحسوسی از طریق مصرف گرایی بر فرهنگ تأثیر گذاشته و خود فرهنگ نیز که سازنده سبک زندگی می باشد تغییر می کند.

در واقع همان تحقق اهداف نوین سرمایه داریست که در جامعه خود واژگان جدید فرهنگ کار و در جوامع شرقی و آمریکای لاتین فرهنگ مصرف گرایی را رواج می دهند. بین مصرف و مصرف گرایی در جامعه تفاوت وجود دارد چرا که مصرف به خودی خود عاملی مؤثر در تولید، رشد و توسعه اقتصادی می باشد؛ و باعث ایجاد تقاضا، عرضه و تولید می گردد. اما آنچه که مذموم و باعث هدر رفتن منابع ملی می شود مصرف نامناسب و نامتعارف و یا عدم برخورداری از الگوی صحیح مصرف در جامعه می باشد که این امر باعث ایجاد فرهنگ مصرف گرایی، زیاده گرایی و تجمل گرایی در جامعه می گردد. لذا فرهنگ سازی مصرف بهینه و اصلاح الگوهای مصرفی در کشور از ضروریات اجتناب ناپذیر می باشد.

اثرات مخرب و زیان بار مصرف گرایی در جامعه:

۱. افزایش واردات

۲. کمبود گرایش به سرمایه گذاری های زیر ساختی و عمرانی در جامعه

۳- اقتصاد مقاومتی

بمایش ملی اقتصاد مقاومتی "حالشها، واقعیتها، راهکارها" دانشگاه رازی ۱۵ و ۱۶ اردیبهشت ۱۳۹۴

ملت مسلمان ایران در سال ۱۳۵۷ نهضت و انقلاب خود را بر پایه ی اقتصاد و معیشت و رفاه قرار نداد و مبنا را اقتصاد ندانست و انقلاب اسلامی را بر اساس اندیشه های الهی رهبر انقلاب اسلامی امام خمینی (ره) بنیان گذاشت و پا در عرصه مبارزه نهاد، اما به مرور زمان و گذشت سالها پس از انقلاب اسلامی این واقعیت روز به روز بیش از گذشته آشکار شده است که اقتصاد هرچند به عنوان هدف و غایت انقلاب نبوده و نیست، اما به عنوان کلیدی ترین ابزار تداوم و حیات انقلاب اسلامی مطرح است و بدون آن نمی توان به آرمانهای بلندی که انقلاب اسلامی ایران برای رسیدن به آن تلاش می کند دست یافت، نکته ی مهمی که نظام اسلامی اکنون نسبت به آن به آگاهی دست یافته است. از این رو چندین سال است که بالاترین مقام رسمی و مذهبی کشور یعنی مقام معظم رهبری سالها را با عناوینی مشخص و مهم نام گذاری می نماید که اقتصاد و فرهنگ با روابط مستقیم یا غیر مستقیم در این نامگذاری مستتر بوده است. ایشان سال ۱۳۹۳ را با پیوند بین اقتصاد و فرهنگ و مدیریت جهادی نامگذاری کرده اند و نقشه راه رهبری در رسیدن به اقتصادی شکوفا و مرفعی و بدون وابستگی که بتواند ما را به آرمانهای مرفعی انقلاب اسلامی رهنمون سازد "اقتصاد مقاومتی" است. اقتصادی که با تکیه بر توانمندی های داخلی و ظرفیت های درونی کشور با رویکردی دانش محور و تعامل صحیح و به دور از افراط و تفریط با دنیای خارج بنیان گذاشته شده است. (امرابی ، مجید ۱۳۹۳)

۴- اقتصاد ریاضتی

ریاضیت اقتصادی به طریقی گفته می شود که دولت ها برای کاهش هزینه ها و رفع کسری بودجه، به کاهش یا حذف ارائه ی برخی خدمات و مزایای عمومی، صرفه جویی در مخارج جاری کشور، کاهش هزینه های رفاهی و تعدیل کارمندان در بخش دولتی دست می زند که یونان و ایتالیا به خصوص یونان در حال حاضر این طرح را عملی کرده و با آن دست و پنجه نرم می کند. و هدف این طرح بازگرداندن اعتماد از دست رفته، بهبود وضعیت مالی کشور و توانمند کردن کشور برای بازیابی طولانی مدت است گاهی اوقات به افزایش مالیات و افزایش دریافت وام ها و کمک های مالی خارجی می انجامد. (فتحی ، محمد سجاد)

تفاوت های اقتصاد مقاومتی با اقتصاد ریاضتی

بمایش ملی اقتصاد مقاومتی "حالشها، واقعیتها، راهکارها" دانشگاه رازی ۱۵ و ۱۶ اردیبهشت ۱۳۹۴

۱. اقتصاد ریاضتی وقتی به کار گرفته می شود که کشور دارای بحران اقتصادی می باشد و فقط محدود به خروج از بحران است. اما اقتصاد مقاومتی به دلیل گسترده تر بودن تمام ابعاد جامعه را فرا می گیرد و علاوه بر رفع بحران، پیشرفت هایی را برای ملت به بار می آورد و موجب به بار نشستن میوه ی استقلال درخت اقتصاد کشور می شود.

۲. اقتصاد ریاضتی یک نوع تحمیل می باشد برای خروج از بحران اما اقتصاد مقاومتی حرکتی خود جوش و درون زاست و اتفاق نمی افتد مگر با همکاری مردم و مسئولین در کنار هم.

۳. اقتصاد ریاضتی باعث نارضایتی مردم و افزایش وابستگی ملت به دول تأمین کننده وام های آنها می شود. اما اقتصاد مقاومتی باعث افزایش قدرت در همه ی ابعاد اقتصاد و کاهش وابستگی به سرمایه خارجی می شود.

۴. اقتصاد ریاضتی باعث کاهش امکانات مادی مردم تا زمان خروج از بحران می شود در حالیکه اقتصاد مقاومتی پول، سرمایه و امکانات را به سمت مردم سوق می دهد.

۵- رابطه فرهنگ و اقتصاد

هر جامعه ای سه رکن اساسی دارد: فرهنگ، سیاست و اقتصاد. این سه رکن تقویت کننده ی هم هستند و از بین آنها، فرهنگ نقش مهم تری دارد. بنابراین اقتصاد در تبعیت از فرهنگ عمل می کند. اساساً اقتصاد ارزش ها و جهت خود را از فرهنگ مطبوع خود می گیرد. بنابراین تا فرهنگ مقاومتی نباشد، اقتصاد هم مقاومتی نخواهد شد. پس این دو با هم رابطه طولی و مستقیم دارند. الگوی مناسب برای این رابطه چگونه است؟ بهترین الگو برای ایجاد رابطه ی فرهنگ و اقتصاد مقاومتی، الگو برداری از فرهنگ و دفاع هشت ساله ما در برابر همه ی دنیا است. در جنگ تحمیلی با تکیه بر فرهنگ عاشورا، بزرگترین جبهه ی مقاومت در مقیاس عمومی و در تمامی سطوح جامعه شکل گرفت. به تبع این فرهنگ مقاومتی، سیاست مقاومتی و جنگ مقاومتی و اقتصاد مقاومتی جدیدی در دنیا مطرح شد. عامل اصلی این مقاومت گسترده هم نه ملیت بود و نه نژاد و قومیت و نه چندان آب و خاک، بلکه «مذهب و باورهای اعتقادی» عامل اصلی آن بود. این عامل هم بر دو رکن اساسی استوار بود؛ رکن اول «عاشورا و شهادت» و رکن دوم «انتظار و ظهور منجی مصلح» و بنابراین الگوی بسیج مقاومت در ایجاد اقتصاد مقاومتی هم می تواند کارساز و کارآمد باشد. (رضایی، عبدالعلی)

۶- جهاد اقتصادی

بمایش ملی اقتصاد مقاومتی "حالشها، واقعیتها، راهکارها" دانشگاه رازی ۱۵ و ۱۶ اردیبهشت ۱۳۹۴

جهاد در لغت از کلمه «جهاد» به فتح یا ضم جیم به معنی سعی، کوشش و مشتق است و در فرهنگ اسلامی بیانگر تلاش و مجاهدت مقدس در عرصه های مختلف می باشد. اضافه شدن کلمه ی جهاد به دیگر مفاهیم و موضوعات موجب ارتقاء و تعالی معنای آن موضوع می شود و خاستگاه مفهومی جهاد، ایثار و تلاش مضاعف در جهت جلب رضایت باری تعالی است، در کشور ما در دهه های گذشته نیز شاهد حضور این مفهوم به همراه موضوعاتی از قبیل جهاد نظامی، جهاد سازندگی، جهاد علمی، جهاد فرهنگی و ... بودیم و امروزه نیاز به آن را در قالب جهاد اقتصادی لمس می کنیم.

جهاد اقتصادی به معنای کار و کوشش ایثار گرانه با قصد قربت در صحنه ی جنگ اقتصادی با دشمن است، بر این مبنا لزوم تحول و تغییر نگاه در رویکرد به مقوله اقتصاد ضرورت می یابد. جهاد اقتصادی نظریه ممتازی در بین نظریات اقتصادی موجود دنیا است. که در صورت تحقق همه جانبه آن شاهد انقلابی عظیم در عرصه اقتصاد جهانی خواهیم بود. (عبدالعلی رضایی - ۱۳۹۳)

اولین شرط حرکت به سمت جهاد اقتصادی و اقتصاد مقاومتی داشتن روحیه جهادی است و روحیه یک ملت بیش از هر چیز دیگر به فرهنگ او بر میگردد. (بیانات رهبر سال ۹۰) تحقق رفتار جهادی در اقتصاد نیازمند تحول در فرهنگ اقتصاد می باشد.

۷- پیش نیاز های فرهنگی برای تحقق و دستیابی ملت ما به اقتصاد مقاومتی چیست؟

هرگاه مفاهیم، تعاریف، سیاست ها، قوانین، ساختارها، ضوابط و مدیریت اقتصادی حول «اقتصاد سرمایه داری»^۱ تعریف شود، نمی توان از تولید ثروت بر پایه ی جهاد و مقاومت و اخلاص و ایثار سخن گفت. پس می توان نتیجه گرفت که کیفیت و نوع فرهنگ حاکم بر اقتصاد می تواند پذیرای مفهوم ارزشی جهاد و مقاومت باشد یا نباشد.

با پیروی از الگوهای متداول اقتصادی دنیا نمی توانیم به اقتصادی صیانت زا عدالت آفرین و مقتدر برسیم.

پیش نیازهای فرهنگی برای دستیابی به اقتصاد مقاومتی را می توان به شرح زیر تدبیر و تبیین نمود.

^۱اقتصادی که مهاجم است. تهاجم به این معنا که در ذاتش می خواهد تولید را زیاد کند و کالا را بفروشد ولی طرف دیگر ذاتش این است که زمانی که تولید می کند و می فروشد، سود دست یک عده ی اندک تراکم پیدا می کند. یعنی دائماً جامعه را دو قطبی می کند. یک قطب بسیار بسیار امکانات دارند و یک قطب اصلاً ندارند یا کم دارند.

بمایش ملی اقتصاد مقاومتی "حالشها، واقعیتها، راهکارها" دانشگاه رازی ۱۵ و ۱۶ اردیبهشت ۱۳۹۴

استراتژی اقتصادی را حول محور استراتژی «جنگ فرهنگی» باز تعریف کنیم. در این صورت عرصه ی اقتصادی هماهنگ با عرصه ی فرهنگ عمل خواهد کرد. اگر مسئولین و مردم جنگ اقتصادی دشمن را به طور صحیح درک نکرده باشند و اگر اقتصاد مقاومتی و جهاد اقتصادی صرفاً معطوف به رشد مادی و رفاه بالا رفتن قدرت مادی فرض شود، مفهوم جهاد و اقتصاد صرفاً معطوف به رشد مادی و رفاه و بالا رفتن قدرت مادی فرض شود، مفهوم جهاد و اقتصاد مقاومتی از معنی و محتوای اصلی خود تهی خواهد شد. در این صورت جهاد و اقتصاد مقاومتی در معنایی به کار خواهد رفت که بیشتر شبیه یک مسابقه است تا جنگ و مقاومت. (رضایی، عبدالعلی)

پیش نیازهای فرهنگی چگونه باید محقق بشوند؟

تحقق پیش نیازهای فرهنگی را باید در سه سطح بنیادی، تخصصی و عمومی دنبال کرد؛ در سطح بنیادی که نیاز به استخراج فقه و نظام اقتصادی و نظام سازی مبتنی بر آن توسط فقها و کارشناسان فقیه ما دارد، در سطح تخصصی که نیاز به بازنگری در مفاهیم، تعاریف، سیاست ها، قوانین و ضوابط اقتصادی موجود کشور و نظریه پردازی و الگوپردازی بر اساس مفاهیم و تعاریف جدید و هماهنگ با نگاه ارزش محور دارد، و بالأخره در سطح عمومی که نیازمند آموزش و ظرفیت سازی و فرهنگ سازی در سطح کارشناسان و کارگزاران نظام اسلامی و مردم است.

منابع تحقق این پیش نیازها:

در عرصه مفهومی، قانون اساسی و اسناد بالا دستی نظام همچون سند چشم انداز ۲۰ ساله^۱، سیاست های کلی نظام، نقشه ی مهندسی فرهنگی کشور^۲، نقشه ی جامع علمی کشور و سند تحول بنیادین آموزش و پرورش و دهها سند در حال تدوین که منبع معتبر و راهبردی محسوب می شوند قرار دارند.

^۱ - مبنای سیاست های کلی چهار برنامه ی پنج ساله ی آینده.

^۲ - در مهندسی فرهنگ کشور، تلاش بر آن است تا لایه ها، انواع و ارکان فرهنگ شناخته شود و نوع تعامل آنها را در هر وضعیت به دست آورد و آن را به سمت تعالی اندیشه ها و اخلاقیات و رفتار مورد پذیرش هدایت کرد.

بمایش ملی اقتصاد مقاومتی "حالشها، واقعیتها، راهکارها" دانشگاه رازی ۱۵ و ۱۶ اردیبهشت ۱۳۹۴

به لحاظ ساختاری هم بخش اقتصاد کشور به ستادی فرهنگی ذیل شورای عالی انقلاب فرهنگی نیاز مبرم دارد. پایگاههای متمرکز برای فعالیت های این حوزه اقتصادی ایجاد شود و نیروهای مستعد و مناسب شناسایی و در سطح فعالیت های علمی و عملیاتی آموزش داده شوند.

ایجاد نظام آموزشی مناسب که افراد را براساس شرایط و احتیاجات خاص، برهه زمانی خود تربیت کند و برای کودکان، نوجوانان و جوانان این مرز و بوم دغدغه امنیت اقتصادی، دشمنان اقتصادی مطرح شود و به همراه آن چگونگی مدیریت اقتصاد در خانواده در غالب مهارتهای زندگی و تعالیم دینی - اسلامی آموزش داده شود.

استفاده از ظرفیت و توان علمی حوزه های علمیه و پژوهشگاه های وابسته به حوزه و دانشگاه ها و پژوهشگاه های مرتبط به عنوان عقبه ی فکری، استفاده از شورای عالی انقلاب فرهنگی به عنوان قرار گاه اصلی فرهنگی و ستاد هماهنگی و بین حوزه ها و دانشگاهها با قوای سه گانه به عنوان واحدهای عملیاتی، و همچنین استفاده از نیروهای نخبه ی جوان و مؤمن. باید نهاد های موازی در کنار سایر نهادهای رسمی ایجاد شود که مردم خود الزاماً آن را اداره کرده و کارهایش را انجام دهند. سازمان های مردم نهاد می توانند از ورود رانت خوارها به اقتصاد جلوگیری کنند و در حل مشکلات تحریم ها، نقش بزرگ و سازنده داشته باشند و یکی از اهداف اساسی ما این باشد که فرهنگ کسب و کار حلال را تقویت کرده که بصورت واکسن در مقابل ویروس کشنده ی لقمه حرام که ایمنی دستگاه تشخیص و عملکرد ب هموقع افراد را به طور کلی نابود می کند عمل می نماید.

بنابراین منابع مفهومی، ساختاری و انسانی، اصلی ترین منابع لازم برای ما هستند و هرگونه تحول مثبت و منفی در فرهنگ سیاست (قدرت)، فرهنگ اقتصاد (ثروت) و فرهنگ اجتماع (هنجارها و رفتارها) مستقیماً بر اقتصاد مقاومتی تأثیر دارد.

نتیجه گیری:

اگر به برنامه های پیشنهادی مناسب و هدفمند اقتصاد مقاومتی توجه شود در اقدامی بی درنگ توسط قوای کشور، قوانین و مقررات لازم برای اجرای آن به عمل آید و در راستای آن به مردم، کارآفرینان و فعالان اقتصادی فرصت نقش آفرینی در این الگو داده شود، همچنین با تقویت و ترویج فرهنگ درست دینی - اسلامی و نهادینه کردن آن در بین افراد جامعه، که خود

بهایش ملی اقتصاد مقاومتی "حالشها، واقعیتها، راهکارها" دانشگاه رازی ۱۵ و ۱۶ اردیبهشت ۱۳۹۴

یکی از پیش نیاز های فرهنگی محسوب می شود و تأثیری شگفت در ایجاد اقتصادی پاک دارد، شاهد پیشرفت و تحقق آرمان ها ، رسیدن به الگویی الهام بخش از نظام اقتصادی اسلامی، شکست دشمنان در جنگ اقتصادی تمام عیار در برابر ملت ، شکوفایی استقلال مملکت و ... خواهیم بود.

منابع :

* بیانات مقام معظم رهبری از وب سایت: <http://fatsi.khgmehei.ir>

* روح الامینی، محمود - زمینه فرهنگ شناسی تألیفی در انسان شناسی فرهنگی و مردم شناسی - عطار - ص ۱۹-۲۰

* نمایندگی ولی فقیه / ریشه اقتصادی مقاومتی در اصلاح الگوی سبک زندگی : <http://www.maj.ir> * شریعتی علی -

آثار گوناگون - آگاه - ص ۵۲

* باشگاه اندیشه ، راهکارهای اصلاح الگوی مصرف: <http://www.bashgah.net>

* فرهنگ مقاومتی زیربنای اقتصاد مقاومتی : <http://www.snkowsar.ir>

* تعریف اقتصاد مقاومتی از دیدگاه مقام معظم رهبری و تفاوت آن با اقتصاد ریاضتی و چگونگی محقق شدن آن :

<http://farhangsazankhosar.Blegfa.com>

* رواق/هیئت مکتب المهدی (عج)، گفتگوی دکتر عبدالعلی رضایی، عضو کمیسیون حوزوی شورای عالی انقلاب فرهنگی:

<http://ravage.net>

* تعریف و حکم جهاد از نظر قرآن و حدیث: <http://www.saofa.blogsky.com>

* مقالات - جهاد اقتصادی: <http://rcirib.ir>